

NIEUWS 06

datum november 2011

‘We moeten niet steeds tot het gaatje willen gaan’

Prof. dr. Ira Helsloot over het afwegen van belangen bij de aanpak van risico's.

[Lees meer >](#)

PAG 02

‘Ontwikkeling van de Mal is een wederzijds leerproces’

Karen van Tol (DHV) over het resultaat van de eerste reeks scholingsbijeenkomsten.

[Lees meer >](#)

PAG 03

‘Ik was blij met het flitsteam’

Ruben Polman (Servicebureau Gemeenten) over ondersteuning in de praktijk.

[Lees meer >](#)

PAG 04

‘Wij gaan voor een steeds beter instrumentarium’

Beau Bottelberghs (DHV) over de verdere ontwikkeling van praktische instrumenten.

[Lees meer >](#)

PAG 05

INFORMATIEMIDDAG

MAL GROEPSRISICO EN IMPACT

12 DECEMBER 2011 VAN 13.30 UUR TOT 16.30 UUR DHV - AMERSFOORT

De Mal Groepsrisico is volop in gebruik. Er is een scholingsprogramma en zogenaamde flitteams bieden ondersteuning in de praktijk. Op basis van de eerste ervaringen zijn diverse praktische verbeteringen en uitbreidingen in de Mal aangebracht. Bovendien heeft DHV het instrument IMPACT ontwikkeld. IMPACT geeft snel en eenvoudig informatie over de mogelijke effecten van calamiteiten met gevaarlijke stoffen. Mal Groepsrisico en IMPACT vullen elkaar aan. Tijdens de bijeenkomst op 12 december ontvangt u informatie over genoemde ontwikkelingen via het volgende programma:

- Nieuwe ontwikkelingen Mal Groepsrisico
- Ervaringen flitteams: toelichting van praktijkcasus door gebruiker
- Toelichting op IMPACT en relatie met de Mal Groepsrisico
- Doorkijk naar de toekomst
- Discussie en vragen

Klik [hier](#) om u aan te melden voor de bijeenkomst.

WIN GRATIS ONDERSTEUNING

Als u zich aanmeldt kunt u tegelijk een praktijkcasus inbrengen. De meest aansprekende en overtuigende casus wordt beloond met gratis ondersteuning door het flitsteam. De winnaar wordt nog tijdens de bijeenkomst bekend gemaakt.

'WE MOETEN NIET STEEDS TOT HET GAATJE WILLEN GAAN'

NEDERLAND IS EEN VAN DE VEILIGSTE LANDEN. TOCH GEVEN WE NOG STEEDS HEEL VEEL GELD UIT AAN HET VOORKOMEN EN VERMINDEREN VAN RISICO'S. ZEKER, ER BESTAAN NOG RISICO'S, MAAR DIE AANPAKKEN KOST RELATIEF VEEL GELD. TEGELIJK KUNNEN WE ONZE VEILIGHEIDSEURO'S MAAR ÉÉN KEER UITGEVEN. DIE LOGICA DWINGT ONS STEEDS TE KIJKEN NAAR DE KOSTEN EN DE BATEN VAN DE INSPANNINGEN DIE ONS VOOR OGEN STAAN.

'Er is iets vreemd aan de hand,' betoogt Ira Helsloot. 'Aan de ene kant hebben we bij de aanpak van de nog resterende risico's in onze samenleving te maken met de wet van de verminderde meeropbrengst. Aan de andere kant heeft het veiligheidsvak zich zo ver ontwikkeld, dat de experts tot het onevenredige gaatje willen gaan; dat noem ik de wet van de woekerende professionalisering.'

MÜNCHHAUSEN

'Omdat veiligheidsprofessionals ook maar mensen zijn en mensen nu eenmaal niet in staat zijn zich aan de eigen haren uit het moeras te hijsen, mogen investeringsbesluiten niet aan hen worden overgelaten. We moeten de experts dwingen om de kosten en baten van adviezen en voorstellen inzichtelijk te maken. De samenleving heeft er recht op te weten wat een veiligheidsinvestering kost in euro's en wat zij oplevert in de vorm van bijvoorbeeld minder doden.'

ONETHISCH

'Minder doden? Dan komt meteen het verwijt dat je mensenlevens niet met euro's mag vergelijken, laat staan in valuta uitdrukken. Dat is onethisch, zeggen sommigen. Maar dan zeg ik op mijn beurt dat het onethisch is om veiligheidseuro's slecht te besteden. Dat wil zeggen: wanneer je er elders meer mensenlevens mee kunt winnen. Overigens wordt in de gezondheidszorg dit type afwegingen allang gemaakt, en terecht. Om bijvoorbeeld te bepalen welke vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma uitgevoerd worden of niet, wordt een limiet van 20.000 euro per gewonnen gezond levensjaar als 'harde' grens gehanteerd.

1,7 MILJARD

'Een mooi slecht voorbeeld: onlangs maakte de regering be-

kend dat zij alle woningen onder hoogspanningsleidingen wil opkopen en elders hoogspanningsleidingen ondergronds wil leggen. Totale kosten: 1,7 miljard euro. Het medisch risico van deze leidingen, als het al bestaat, is echter alleen relevant voor kinderen tot 14 jaar. Het enkele geval van kinderleukemie dat we met die 1,7 miljard voorkomen, staat in geen verhouding tot onze inspanningen om het risico te verkleinen, dat kinderen lopen om in het verkeer dodelijk te verongelukken. Dergelijke onevenwichtige besluiten kunnen alleen genomen worden zolang niemand onze beslissers duidelijk maakt wat de kosten en baten van hun besluit zijn.'

HARDE EURO'S

'Ik denk trouwens dat er vaak met het ethische vraagstuk wordt geschermd, doordat professionals onzeker zijn over hun eigen toegevoegde waarde. Voor mij staat echter centraal dat de samenleving er recht op heeft zo precies mogelijk te weten wat iets kost en wat het oplevert, in de vorm van een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA). Als het even kan in harde euro's. Maar dat kan inderdaad niet altijd.'

BESTUURLIJK BESLUIT

'Neem bijvoorbeeld het maatschappelijk belang van bepaalde milieumaatregelen of culturele voorzieningen. Die zijn lastig in euro's uit te drukken. Laat de professionele veiligheidsadviseur er dan het meest zinnige over zeggen wat hij kan bedenken. En bedenk vervolgens dat de beoordeling van risico's en het besluiten over maatregelen in laatste instantie een verantwoordelijkheid is van bestuurders die daartoe democratisch zijn gekozen. Op basis van zo objectief mogelijke criteria en adviezen van professionals verantwoordt zij hun beslissingen aan de samenleving, waarop zij vervolgens democratisch worden beoordeeld.'

‘VERDERE ONTWIKKELING VAN DE MAL IS EEN WEDERZIJDIG LEERPROCES’

SINDE MEDIO 2010 IS DE EERSTE VERSIE VAN DE MAL GROEPSRISICO VOOR GEBRUIKERS BESCHIKBAAR. IN HET NAJAAR VAN 2010 STARTTE DHV SCHOLINGSBIJENKOMSTEN VOOR MEDEWERKERS VAN PROVINCIES, GEMEENTEN, VEILIGHEIDSRÉGIO'S EN REGIONALE MILIEUDIENSTEN. DE TRAININGEN WAREN VOORAL GERICHT OP DE PRAKTISCHE BETEKENIS VAN DE MAL GROEPSRISICO EN HET GEBRUIK VAN DE SOFTWARE. DE EVALUATIES VAN BIJNA 200 CURSISTEN ZIJN ERG POSITIEF. DAARNAAST HEBBEN DE ONTWIKKELAARS VAN DE MAL ALLERLEI WELKOME SUGGESTIES GEKREGEN OM HET INSTRUMENT VERDER TE VERBETEREN.

Namens DHV is Karen van Tol projectleider voor de ontwikkeling van de Mal Groepsrisico. In die rol organiseert zij ook de scholing. ‘De bijeenkomsten zijn voor dit jaar afgerond. Met bijna 200 deelnemers mogen we spreken van een succesvol scholingstraject. Maar dat niet alleen. De

deelnemers blijken erg betrokken, gemotiveerd en leergierig. Ze komen uit het praktisch het hele land en vertegenwoordigen de verschillende instanties die zich met externe veiligheid bezighouden.’

FLITSTEAMS

Direct na de scholing gingen veel deelnemers in hun eigen praktijk aan de slag met Mal Groepsrisico. Dan wordt het meens en mag er dus niets misgaan. Ter ondersteuning van het prille gebruik van de Mal heeft DHV samen met de provincie Noord-Brabant daarom zogenaamde ‘flitsteams’ in het leven geroepen. Karen van Tol: ‘Op deze manier doen we allemaal de nodige ervaring op hoe de Mal Groepsrisico in de praktijk werkt. Dat is goed voor de gebruikers en voor ons als ontwikkelaars.’

VERBETERINGEN

Op basis van de scholing en de flitsteams zijn of worden de volgende verbeteringen in de Mal Groepsrisico doorgevoerd:

- naast de hoogte van het groepsrisico (GR) in de projectsituatie wordt deze ook voor de bestaande situatie weergegeven;
- kaartmateriaal uit Impact kan in de Mal worden gelezen;
- de drempelwaarde kan ook op basis van de overschrijdingsfactor GR worden getoetst;
- de Mal wordt aangepast voor de VGR voor buisleidingen, inclusief de wijze van beoordeling van de drempelwaarde specifiek voor buisleidingen (aansluitend op Bevb);
- de maatregelcatalogus wordt uitgebreid en het format voor de invulling wordt verbeterd;
- er komt een betere beheerfunctie, aangepast op de nieuwste beleidsontwikkelingen;
- er komt een nieuwe helpfile.

Op 12 december organiseert DHV een informatiebijeenkomst. Dan worden deze ontwikkelingen toegelicht en de resultaten van de flitsteams gepresenteerd.

GRAAG REACTIES

Wie suggesties heeft voor verdere verbeteringen van de Mal Groepsrisico kan deze kwijt bij DHV. Karen van Tol benadrukt dat het scholingstraject voor dit jaar weliswaar is afgerond, maar dat er in 2012 zeker weer bijeenkomsten plaatsvinden. Reacties en aanmeldingen graag naar karen.vantol@dhv.com.

‘IK WAS BLIJ MET HET FLITSTEAM’

SINDE MEDIO 2010 IS DE EERSTE VERSIE VAN DE MAL GROEPSRISICO VOOR GEBRUIKERS BESCHIKBAAR. IN HET NAJAAR VAN 2010 STARTTE DHV SCHOLINGSBIJEENKOMSTEN VOOR MEDEWERKERS VAN PROVINCIES, GEMEENTEN, VEILIGHEIDSRÉGIO'S EN REGIONALE MILIEUDIENSTEN. DE TRAININGEN WAREN VOORAL GERICHT OP DE PRAKTISCHE BETEKENIS VAN DE MAL GROEPSRISICO EN HET GEBUIK VAN DE SOFTWARE. DE EVALUATIES VAN BIJNA 200 CURSISTEN ZIJN ERG POSITIEF. DAARNAAST HEBBEN DE ONTWIKKELAARS VAN DE MAL ALLERLEI WELKOME SUGGESTIES GEKREGEN OM HET INSTRUMENT VERDER TE VERBETEREN.

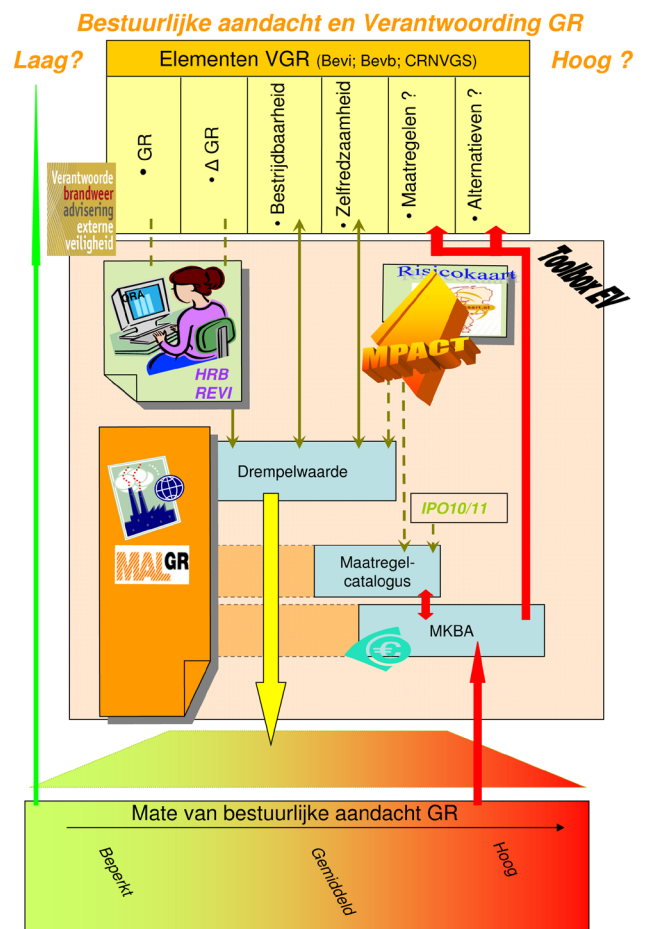
Als senior medewerker vergunningverlening was Ruben Polman betrokken bij de vergunningverlening aan een bedrijf in de gemeente Woudenberg. ‘Het ging om grootschalige opslag van gas en het was al een tijd duidelijk dat het groepsrisico aanzienlijk werd overschreden. Op last van de gemeente moest het bedrijf maatregelen treffen en daar werd vergunning voor aangevraagd. Juist op dat moment nam ik deel aan de cursus over de Mal Groepsrisico. Daar ontstond het idee om deze casus verder uit te werken met ondersteuning van

een flitsteam. Een belangrijke stap in het proces is geweest dat we alle betrokken partijen om tafel hebben geroepen. Collega's van RO en Milieu, de brandweer en DHV zaten samen rond het scherm, we voerden gegevens in en zagen direct de effecten daarvan. Want communicatie, ook met de vergunningaanvrager, is toch een van de pijlers in het proces. Het advies ligt inmiddels bij het college van B&W van de betrokken gemeente voor besluitvorming.’

DE MAL GROEPSRISICO IN CONTEXT

MEDE MET HET OOG OP DE SCHOLINGSBIJEENKOMSTEN HEEFT DHV EEN SCHEMA ONTWIKKELD DAT DE CONTEXT EN BETEKENIS VAN DE MAL GROEPSRISICO WEERGEEFT.

Het schema laat zien dat langs verschillende wegen duidelijk kan worden dat in een bepaalde situatie de drempelwaarde al dan niet wordt overschreden. Als dat het geval is, is de Mal Groepsrisico het instrument bij uitstek dat ambtenaren en bestuurders ondersteunt om het risico transparant te verantwoorden. Enerzijds doordat met de Mal maatregelen kunnen worden geïdentificeerd, die in de betreffende situatie zouden kunnen worden getroffen. Anderzijds doordat deze maatregelen worden onderworpen aan een kosten-batenanalyse.

‘WIJ GAAN VOOR EEN STEEDS BETER INSTRUMENTARIUM’

NU DE MAL GROEPSRISICO LANDELIJK IS GEËVALUEERD, ZETTEN DE GEZAMENLIJKE PROVINCIËS EEN TRAJECT UIT OM HET INSTRUMENT VERDER TE VERBETEREN. INTUSSEN ZITTEN OOK DE ONTWIKKELAARS VAN DHV NIET STIL. OP BASIS VAN SIGNALLEN UIT DE GEMEENTELIJKE PRAKTIJK BRENGEN ZIJ NIET ALLEEN VERBETERINGEN IN HET BESTAANDE DIGITALE INSTRUMENT, ZIJ ONTWIKKELEN OOK NIEUWE TOOLS IN RELATIE TOT DE MAL. DAT ALLEMAAL OM DE UITVOERING VAN HET BELEID TEN AANZIEN EXTERNE VEILIGHEID NOG BETER HANTEERBAAR MAKEN.

Sinds het groepsrisico met het gebruik van LPG als brandstof in 1985 voor het eerst op de politieke agenda verscheen, zijn er meer dan 25 jaar verstreken. Al die tijd draait het om de vraag hoe de overheid burgers effectief kan beschermen tegen de externe veiligheidsrisico's die de economische ontwikkeling onmiskenbaar met zich meebrengt.

AFWEGING

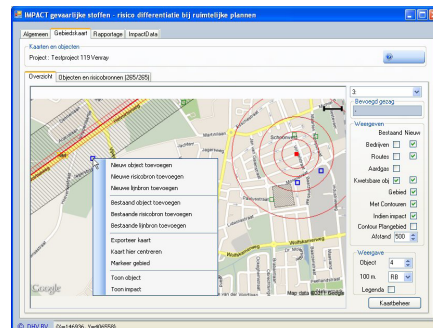
‘Een antwoord op die vraag is vaak lastig,’ zegt Beau Bottelberghs van DHV. ‘Soms gaat het om maatwerk, in andere gevallen kunnen risico's met standaardregels tegemoet worden getreden. Principieel is echter de keuze voor een risicobeleid dat uitgaat van het afwegen van veiligheid tegen andere belangen. Alle risico's, zoals die van gevaarlijke stoffen, volledig uitsluiten zou maatschappelijk erg kostbaar worden. Daarom is de kosten-baten analyse zo belangrijk, die het ministerie van VROM in 2005 heeft opgenomen in de

toelichting bij het BEVI. In de Mal Groepsrisico speelt deze zogenaamde MKBA dan ook een centrale rol.’

IMPACT

Intussen werkt DHV ook aan instrumenten die andere functies bevatten dan de Mal, maar daar eventueel wel aan gekoppeld kunnen worden. ‘Zo ontwikkelden wij voor de Veiligheidsregio Limburg Noord het instrument IMPACT (zie tekstkader), dat kan fungeren als “voorportaal” naar de Mal Groepsrisico.

IMPACT laat namelijk direct zien of een bepaalde risicobron zodanige invloed heeft op omgeving dat het zinvol is de Mal Groepsrisico in te zetten en te bepalen of aanvullende maatregelen nodig zijn. Het is goed denkbaar dat in de toekomst ook andere instrumenten - en van verschillende leveranciers - aan de Mal gekoppeld worden.’

PRAKTISCHE VERTALING

‘Ook de website wordt binnenkort aangepast en beter toegankelijk gemaakt. In de uitvoering van het externe veiligheidsbeleid zien wij het als onze rol gemeenten en andere overheden te ondersteunen. We doen dat door de beschikbare kennis te vertalen in een praktisch en handzaam instrumentarium dat - passend binnen het wettelijk kader - uiteindelijk de veiligheid van burgers zoveel mogelijk bevordert.’

INNOVATIEF INITIATIEF

De Mal Groepsrisico is een instrument dat een ‘gezonde’ discussie over de verantwoordelijkheid van het groepsrisico bevordert. Het instrument kan daartoe worden gebruikt door gemeenten, provincies en veiligheidsregio's. De Mal Groepsrisico is een innovatie van de provincie Noord-Brabant, die in samenwerking met landelijke partneroverheden door DHV is ontwikkeld. Projectleider is Karen van Tol (DHV). De regie is in handen van Wim Brinker (provincie Noord-Brabant).